

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2009-1-6 (Menfi Tespit)
Karar Sayısı : 10-13/131-51
Karar Tarihi : 4.2.2010

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

10 **Başkan** : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI
Üyeler : Doç. Dr. Mustafa ATEŞ, Mehmet Akif ERSİN,
İsmail Hakkı KARAKELLE, Doç. Dr. Cevdet İlhan GÜNAY,
Murat ÇETİNKAYA, Reşit GÜRPINAR

B. RAPORTÖRLER: Abdulgani GÜNGÖRDÜ, İsmail Yücel ARDIÇ

C. BİLDİRİMDE

BULUNAN : Petrol Sanayi Derneği İktisadi İşletmesi
Temsilcisi: Prof. Dr. İ. Yılmaz ASLAN
Barbaros Bulv. Tan Apt. 60/5 Balmumcu, Beşiktaş/İstanbul

20 **D. TARAFLAR** : - Petrol Sanayi Derneği İktisadi İşletmesi
Kaptanpaşa Mah. Piyalepaşa Blv. Ortadoğu Plaza Kat:5,
Daire:10 Okmeydanı, Şişli/İstanbul
- Enerji Geri Kazanım Tesisleri

E. DOSYA KONUSU: Petrol Sanayi Derneği İktisadi İşletmesi ile enerji geri kazanım tesisi statüsündeki şirketler arasında imzalanan "Atık Motor Yağı Teslim ve Enerji Geri Kazanım Sözleşmesi"ne menfi tespit belgesi verilmesi veya muafiyet tanınması talebi.

30 **F. DOSYA EVRELERİ:** Kurum kayıtlarına 20.1.2009 tarih ve 542 sayı ile giren ve eksikleri en son 13.5.2010 tarih ve 3429 sayı ile tamamlanan bildirim üzerine, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 5. maddesi hükmü uyarınca yapılan inceleme sonucunda düzenlenen 27.1.2010 tarih ve 2009-1-6/MM-10-AG sayılı Menfi Tespit Ön İnceleme Raporu, 29.1.2010 tarih ve REK.0.05.00.00-130/33 sayılı Başkanlık önergesi ile 10-13 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

40 **G. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ:** İlgili raporda, taraflar arasında imzalanan "Atık Motor Yağı Teslim ve Enerji Geri Kazanım Sözleşmesi"ne Menfi Tespit Belgesi verilmesinin uygun olacağı görüşü ifade edilmiştir.

H. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

H.1. İlgili Pazar

H.1.1. İlgili Ürün Pazarı

Bildirim konusu "Atık Motor Yağı Teslim ve Enerji Geri Kazanım Sözleşmesi"nin kapsamını, Yetkilendirilmiş Kuruluş'un topladığı, atık motor yağlarının Sözleşme'de yer alan şartlarla, Yetkilendirilmiş Kuruluş tarafından lisanslı enerji geri kazanım tesisine teslimi ve atık motor yağlarının ilgili Yönetmelik'teki usul ve esaslara uygun olarak lisanslı enerji geri kazanım tesisi tarafından (fabrikasında) alternatif enerji kaynağı ve

50 ek yakıt olarak kullanılarak, geri kazanımının sağlanması oluşturmaktadır. Bu bakımdan Sözleşme en geniş anlamda bir atık piyasası olan “atık motor yağları” piyasasında etkili olacaktır.

Atık piyasası, ürünün atık haline gelmesinden sonra, düzenlemeler çerçevesinde tabi olduğu işlemlerin tümünün gerçekleştirildiği piyasayı ifade etmektedir. Bu anlamda atık piyasasını, atık yönetiminin sağlandığı “*atık yönetimi piyasası*” olarak ifade etmek de mümkündür. Atık yönetimi piyasasını, olay bazında farklı alt piyasalara ayırabilmek mümkündür. Örneğin ambalaj atıklarının geri dönüştürülmesi için öncelikle toplanan atıkların türlerine göre (cam, plastik vb.) birbirlerinden ayrıştırılması gerekmektedir. Bu nedenle, ambalaj atıklarına ilişkin olarak ayrıştırma işlemi ayrı bir pazar olarak kabul edilebilecektir. Geri kazanılması mümkün olmayan atıklar ile geri kazanım işlemleri sonrasında ortaya çıkan atıkların bertaraf edilmesine ilişkin ise ayrıca bir bertaraf piyasasının tanımlanması gerekli olabilmektedir. Dolayısıyla atık yönetimine ilişkin piyasa yapılanması, atığın türüne veya söz konusu atıkla ilgili olarak düzenlemelerle getirilen yönetim zorunluluklarına göre farklılık gösterebilmektedir. Bu açıklamalar ışığında bildirim konusu işlem bakımından ilgili ürün pazarı, “*atık motor yağlarından enerji amaçlı geri kazanım pazarı*” olarak tanımlanmıştır.

H.1.2. İlgili Coğrafi Pazar

Dosya kapsamında ilgili coğrafi pazar, “*Türkiye*” olarak belirlenmiştir.

70 H.2. Yapılan Tespitler ve Hukuki Değerlendirme

H.2.1. Petrol Sanayi Derneği İktisadi İşletmesi (PETDER İktisadi İşletmesi)

Bildirime konu olan Atık Motor Yağı Teslim ve Enerji Geri Kazanım Sözleşmesine taraf PETDER İktisadi İşletmesi, 21 Ocak 2004 tarihli Atık Yağların Kontrolü Yönetmeliğinden kaynaklanan sorumlulukları motor yağı üreten ve piyasaya süren yükümlü şirketler adına yerine getirmek üzere 12 Nisan 2004 tarihinde kurulmuştur. PETDER İktisadi İşletmesi Petrol Sanayi Derneği'ne (PETDER) bağlıdır. PETDER'e akaryakıt, LPG ve madeni yağ üreticileri olan BP Petrolleri A.Ş., Shell & Turcas Petrol A.Ş., Turcas Petrol A.Ş., Total Oil Türkiye A.Ş., Belgin Madeni Yağlar A.Ş., Petrol Ofisi A.Ş., Delta Akaryakıt Ticaret A.Ş. ve Altınbaş Petrol ve Ticaret A.Ş. üyedir

80 2004 tarihli Yönetmelik, Çevre ve Orman Bakanlığı'nca yürürlükten kaldırılıp yerine 30 Temmuz 2008 tarih ve 26952 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan “Atık Yağların Kontrolü Yönetmeliği”nin (2008 tarihli Yönetmelik) yürürlüğe girmesi üzerine, PETDER İktisadi İşletmesi bu Yönetmeliğin 4. maddesi uyarınca Çevre ve Orman Bakanlığı tarafından 4 Eylül 2008 tarihinde Yetkilendirilmiş Kuruluş olarak atanmıştır. 2008 tarihli Yönetmelikte Yetkilendirilmiş Kuruluş, “*Atık motor yağlarının toplanması amacıyla, Bakanlıkça belirlenen esaslar dahilinde piyasa payları toplamı en az %30 olan motor yağı üreticileri tarafından kurulan atık motor yağı toplama organizasyonu*” olarak tanımlanmıştır. 2008 tarihli Yönetmeliğe göre atık motor yağlarının sadece yetkilendirilmiş kuruluş ve motor yağı üreticileri tarafından toplanma zorunluluğu bulunmamaktadır. Atık motor yağlarının toplanması ile ilgili olarak halihazırda yetkilendirilmiş kuruluş statüsünde PETDER İktisadi İşletmesi dışında başka bir kuruluş bulunmamaktadır.

H.2.2. Değerlendirme

Bildirime konu olan “Atık Motor Yağı Enerji Geri Kazanım Sözleşmesi” (Sözleşme), Yönetmelik ile atık motor yağlarının toplanması konusunda Çevre ve Orman Bakanlığı tarafından yetkilendirilen PETDER İktisadi İşletmesi (Yetkilendirilmiş Kuruluş) ile bu atık motor yağlarını Yönetmelik ve Tebliğ'de belirtilen esaslar çerçevesinde ek yakıt

olarak kullanarak bertaraf edecek olan şirketler arasında yapılmıştır. Dolayısıyla anılan Sözleşmenin dayanağını Atık Yağların Kontrolü Yönetmeliği hükümlerinin uygulanması oluşturmaktadır.

Atık yağların yönetimi hususunda yapılan ilk düzenleme, Çevre ve Orman Bakanlığı tarafından düzenlenen ve 21.1.2004 tarihli, 25353 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Atık Yağların Kontrolü Yönetmeliği ile yapılmıştır. 2004 tarihli bu Yönetmelik ile çevre ve insan sağlığı için tehlike oluşturan atık motor yağlarının doğru koşullarda kayıt altına alınıp, toplanması ve uygun koşullarda bertaraf edilmesi için Yönetmelikle birlikte motor yağı üreticilerine üretmiş oldukları motor yağı atık hale geldikten sonra, toplama ve geri dönüşümünü sağlama yükümlülüğü getirilmiştir.

PETDER İktisadi İşletmesi 2004 tarihli Yönetmelikte öngörüldüğü şekilde kurulmuş olup, atık motor yağlarının etkin bir şekilde ülke çapında toplanması amacı ile 30.7.2004 tarihinde Çevre ve Orman Bakanlığı ile bir işbirliği protokolü imzalanmıştır. Daha sonra 2004 tarihli Yönetmelik yürürlükten kaldırılarak, 30.7.2008 tarih ve 26952 sayılı Resmi Gazete’de “Atık Yağların Kontrolü Yönetmeliği” yayımlanmıştır. PETDER İktisadi İşletmesi 4.9.2008 tarihinde Çevre ve Orman Bakanlığı tarafından Yetkilendirilmiş Kuruluş olarak atanmıştır.

PETDER İktisadi İşletmesi, Yönetmelik hükümleri çerçevesinde atık motor yağlarını toplamakla ilgili olarak atanmış Yetkilendirilmiş Kuruludur. Bu sebeple atık motor yağları ülke geneline yaygınlaştırılmış bir şekilde tüm atık motor yağı üreticilerinden (servisler, akaryakıt istasyonları, belediyeler ve kamu kuruluşları araç bakım üniteleri vb.) bedelsiz olarak toplanmaktadır.

Bu yükümlülükleri devralarak yetkili kuruluş olan PETDER İktisadi İşletmesi, ülke çapında kurduğu teşkilat sayesinde topladığı atık motor yağlarını bildirim konusu sözleşmeler vasıtası ile sözleşmenin diğer tarafını teşkil eden şirketlere nakliye ve hizmet bedelinin karşılığı olarak satmakta ve anılan atık yağların enerji yakıtı olarak kullanarak ekonomiye geri kazandırılmasını ve bir yandan da bertaraf edilmelerini sağlamaktadır.

Sözleşmenin niteliği, atık motor yağlarının toplanması ve bertaraf tesisine ulaştırması amacı ile PETDER iktisadi İşletmesi tarafından yürütülen çalışmalara ait masrafların bir bölümünün finanse edilmesi amacı ile protokol yapılan Şirket’e atık motor yağının nakliyesi ve verilen hizmetin karşılığı olarak satışına ilişkin bir satış sözleşmesidir. Kapsamı Yönetmelik esasları çerçevesinde Çevre ve Orman Bakanlığı tarafından yapılan yetkilendirmeye konu atık motor yağlarının Yönetmeliğe uygun olarak lisanslı işletmelerde geri dönüşümünün sağlanarak bertaraf edilmesidir.

Dosyadaki bilgilere göre atık motor yağlar, içerdiği kurşun, kadmiyum, krom gibi ağır metaller nedeni ile Çevre ve İnsan Sağlığı açısından tehdit oluşturmaktadır. PETDER İktisadi İşletmesi’nin 2007 yılında toplayarak bertaraf ettirdiği 15.080 ton atık motor yağı 12 milyon m3 suyu kirletebilecek bir atığın çevreye zarar vermeden bertaraf edilmesini sağlamıştır.

Bildirim konusu sözleşme incelendiğinde, tarafların ticari kararlarını özgürce almalarını engelleyebilecek herhangi bir hükmün bulunmadığı, ancak rekabet hukuku açısından önem taşıyan 5. maddesinde, “Enerji Geri Kazanım Tesis, Yetkilendirilmiş Kurulardan teslim aldığı atık motor yağlarının teslim alınan fabrika dışına çıkartılmayacağını Enerji Geri Kazanım Tesisinin başka bir adresteki fabrikasına veya başka bir lisanslı/lisanssız işletmeye sevk edilmeyeceğini atık motor yağlarının ticarete konu edilip alınıp satılmayacağını taahhüt eder.” hükmünün yer aldığı görülmektedir.

10-13/131-51

Söz konusu madde hükmü değerlendirildiğinde, 4054 sayılı Kanun kapsamında rekabeti kısıtlayıcı nitelikte olmadığı ve Atık Yağların Kontrolü Yönetmeliği hükümlerini uygulamaya yönelik olduğu anlaşılmış, bu çerçevede söz konusu sözleşmeye 4054 sayılı Kanun'un 8. maddesi uyarınca Menfi Tespit Belgesi verilebileceği kanaatine varılmıştır.

150

I. SONUÇ

Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre, Petrol Sanayi Derneği İktisadi İşletmesi ile enerji geri kazanım tesisi statüsündeki şirketler arasında imzalanan "Atık Motor Yağı Teslim ve Enerji Geri Kazanım Sözleşmesi"ne 4054 sayılı Kanun'un 8. maddesi çerçevesinde menfi tespit belgesi verilmesine OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.